

Geen antibiotica

Is antibioticavrij produceren ook dier- en boervriendelijk?

In de zuivel, zowel in Vlaanderen en Nederland als in andere landen, is er vraag naar antibioticavrij geproduceerde melk. Op twaalf bedrijven onderzoekt ASG nu of het mogelijk is antibioticavrij te produceren met aandacht voor het dier en de duurzaamheid van het bedrijf.

Sommige veehouders produceren antibioticavrije melk voor de vergoeding, andere veehouders gebruiken uit idealisme geen antibiotica op hun bedrijf. De nadruk op deze bedrijven ligt op het voorkómen van ziekten en aandoeningen. Als dieren behandeld moeten worden, past de veehouder in eerste instantie alternatieve behandelingen en middelen toe. Als antibiotica nodig is om onnodig lijden te voorkomen, moeten de desbetreffende dieren na genezing meteen worden afgevoerd.

Bij het gebruik van antibiotica in de biologische veehouderij wordt een dubbele wachttijd aangehouden om er zeker van te zijn dat er geen residuen in de producten zitten.

Een aantal veehouders gaat dat niet ver genoeg en wil helemaal geen antibiotica toepassen op het bedrijf. De motieven daarvoor zijn divers: zonder antibiotica is de weerstand van het vee beter, het heeft een zeer positief imago voor de sector, of de veehouders krijgen een bonus op de melkprijs.

Op twaalf melkveebedrijven (negen met koeien, twee met geiten en een met schapen) die antibioticavrij zijn of daar

sterk naar streven, volgt ASG het management. Vragen daarbij zijn welke preventieve maatregelen veehouders nemen, hoe vaak ziekten voorkomen en welke behandelingen met welke middelen effectief zijn.

Deze veehouders verkeren voortdurend in het dilemma van meteen behandelen of eerst even aanzien of het dier de problemen zelf de baas kan worden. Wanneer een dier geen pijn heeft, is de veehouder vrij om niet te behandelen, in geval van lijden moet het dier behandeld worden.

Veel aandoeningen

Klinische mastitis (maar ook een hoog celgetal bij droogzetten), navelontsteking, longontsteking bij jonge dieren, keizersneden en tussenklauwontsteking zijn aandoeningen waarvoor nog veelvuldig antibiotica gebruikt wordt en waarvoor veehouders op dat moment geen alternatief voorhanden (denken te) hebben.

In tabel 1 is aangegeven voor welke aandoeningen de veehouder op het gemiddelde koeienbedrijf antibiotica gebruikt en bij welk deel van de kalveren en van

Vragen?

Gidi Smolders

Voor vragen over dit artikel kunt u aanstaande maandag tussen 12.00 en 13.00 uur telefonisch contact opnemen met de auteur(s) door te bellen naar: 0320-238238

de koeien die aandoening gemiddeld voorkomt.

Het alternatief voor antibiotica moet niet een ander middel of een andere behandeling zijn, maar moet gezocht worden in preventieve maatregelen, het voorkómen van ziekten. De weerstand van de dieren moet zo hoog mogelijk zijn, de besmettingsdruk zo laag mogelijk. Het management dient dusdanig te zijn dat dieren de gevraagde prestatie gemakkelijk aankunnen.

Een optimale huisvesting, verzorging en hygiëne kunnen aandoeningen zoals genoemd in tabel 1 sterk beperken. Ook bij optimale bedrijfsomstandigheden worden er echter dieren ziek. Veehouders passen daarvoor alternatieve behandelingen en/of middelen toe. In vergelijking met antibiotica kost dat vaak meer tijd (bijvoorbeeld vaak uitmelken bij mastitis) of aandacht en moeite omdat behandelingen niet gestandaardiseerd zijn (kruiden, homeopathie). Daarom blijft preventie het beste alternatief voor antibiotica.

Ing. A. A. Smolders,
onderzoeker Animal Sciences Group van WUR

Conclusie

Antibioticavrije melkveebedrijven moeten in hun management zo ver kunnen komen dat preventie het alternatief is voor antibiotica in plaats van alternatieve behandelingen en middelen.

Tabel 1 – Percentages van de dieren die ziek worden en aandoeningen waarvoor antibiotica wordt gebruikt

kalveren	vruchtbaarheid	uier	koeien benen	diversen
percentage van de dieren dat ziek wordt				
10	10	25	20	5
aandoeningen waarvoor antibiotica wordt gebruikt				
longontsteking	aan nageboorte blijven staan	klinische mastitis	mortellaro	lebmaagdislocatie
kalverdiarree	witvuilen	hoog celgetal	dikke hak	zonnebrand
navelontsteking	baarmoederontsteking		gewrichtsontsteking	scherp in
longworm			tussenklauwontsteking	